

Skatteutskottets betänkande

1984/85:44

om kapitalbeskattningsfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet 14 motioner med yrkanden om kapitalbeskattningen och dess utformning. Motionerna tar upp frågor om såväl sänkning som höjning av kapitalskatterna samt olika värderingsregler.

M och c vill ha en återgång till de skatteskalor som gällde före den 1 januari 1983, medan vpk yrkar betydande skärpningar av skatterna. M vill höja de skattefria grundbeloppen för make och barn vid arvsbeskattningen. I motioner från m och c begärs också en uppräknings av de skattefria beloppen vid gåva. Ändrade regler för värdering av aktier, både börsnoterade och andra, krävs i flera motioner. Alla utom en avser lättnader vid värderingen. I denna yrkas att förmögenhetsbeskattningen av OTC-aktier skall skärpas. Vpk vill bl. a. ha en översyn av hur förmögenhetsöverföringar görs i syfte att undgå arvs- och gåvobeskattnings.

Behovet av taxeringsbevis och värderingsintyg vid arvs- och gåvobeskattningen ifrågasätts i en motion. Förslaget från arvs- och gåvoskattekommittén om ett institut för förhandsbesked vid gåvobeskattningen bör påskyndas enligt en motion. Enligt en motion bör avdrag medges för andel i statsskuld.

Utskottet har avstyrkt samtliga motionsyrkanden. Vid betänkandet har fogats reservationer.

Motionerna

1984/85:297 av Rune Torwald (c) och Martin Olsson (c)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att frågan utreds huruvida bestämmelserna om taxeringsbevis för fast egendom samt värderingsintyg för börsnoterade aktier och obligationer och motsvarande värdehandlingar vid bouppteckningar och gåvor kan slopas.

1984/85:787 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m)

såvitt avser yrkande

6. att riksdagen begär skyndsamt förslag från regeringen innebärande att börsaktier endast tas upp till omkring 60–65 % av börsvärdet vid förmögenhetsbeskattningen samt till ändrade regler vid arv och gåva av aktier i enlighet med vad som anförts i motionen.

1984/85:828 av Erik Olsson (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om en betydande sänkning av förmögenhetsskatten och arvsskatten.

1984/85:1143 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c)

såvitt avser yrkandena

6. att riksdagen beslutar återinföra de skatteskalor för förmögenhets-, arvs- och gåvoskatterna som gällde före den 1 januari 1983.

7. att riksdagen beslutar höja den skattefria gränsen för gåva till 5 000 kr.

1984/85:1222 av Erik Olsson (m) och Per-Richard Molén (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om att det skattefria beloppet vid gåva höjs från 2 000 kr. till minst 10 000 kr.

1984/85:1233 av Sten Svensson m. fl. (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anholder om förslag till ändrade värderingsregler för OTC-aktier vid arv och gåva i enlighet med vad som i motionen anförts.

1984/85:1237 av Knut Wachtmeister (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär tilläggsdirektiv till arvs- och gåvoskattekommittén så att förslag om förhandsbesked i värderingsfrågor beträffande gåvoskatt lämnas under 1985.

1984/85:1587 av Anders Andersson (m) och Sten Sture Paterson (m)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om rätt till avdrag för andel i statsskuld vid taxering till statlig förmögenhetsskatt.

1984/85:1622 av Sven Munke (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag beträffande gåvoskattsgrensens justering i förhållande till penningvärdeförsämringen.

1984/85:1642 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar om en generell höjning av förmögenhetsskatten i enlighet med vad som anges i motionen.

2. att riksdagen beslutar om införande av en engångsskatt på stora förmögenheter för år 1985 i enlighet med vad som anförts i motionen.

1984/85:2283 av Göte Jonsson (m)

såvitt avser yrkandena

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om en översyn av skattereglerna i syfte att underlätta generationsskiftena, samt utlösen av delägare i företag.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändringar av trettioprocentsregeln så att även aktier som omsätts omfattas av denna regel vid arvs- och gåvobeskattningen.

3. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till ändring av reglerna för successiv gåva så att den blir tillämplig även vid gåva av del av företag, i enlighet med vad i motionen anförts.

1984/85:2378 av Lennart Pettersson m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen uttalar sig för att gällande förmögenhets-skatteregler för aktier på börsens OTC-lista skärps och att regeringen snarast bör komma med förslag till riksdagen i enlighet härmed.

1984/85:2388 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar om en skärpning av arvs- och gåvoskatten i enlighet med vad som anförs i motionen.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande översyn av de kringgående rörelserna för undgående av skatt.

1984/85:2754 av Ulf Adelsohn m. fl. (m)

såvitt avser yrkandena

9. att riksdagen beslutar att skalan för uttag av statlig förmögenhetsskatt fr. o. m. taxeringen 1986 återfår det utseende den hade den 1 januari 1982.

10. att riksdagen beslutar att börsnoterade aktier vid förmögenhetsbeskattningen skall tas upp till 65 % av sitt marknadsvärde.

13. att riksdagen beslutar hos regeringen begära förslag om ändrad arvs- och gåvobeskattning i enlighet med vad som anförts i motionen.

Gällande rätt m. m.

Kapitalbeskattningen

Förmögenhetsskatten tas ut av fysiska personer, dödsbon, utländska bolag och vissa familjestiftelser. Skatten utgår enligt en progressiv skala.

Vissa föreningar och samfund där medlemmarna inte äger del i föreningens eller samfundets förmögenhet samt vissa samfälligheter betalar – under förutsättning att de är skyldiga erlägga inkomstskatt – en proportionell förmögenhetsskatt om 1,5 % på den del av sin beskattningsbara förmögenhet som överstiger 25 000 kr.

Genom riksdagsbeslut i december 1982 (SkU 1982/83:15) höjdes förmögenhetsskatten för fysiska personer med 0,5 procentenheter i alla skikt jämfört med den skatteskala som beslöts vid 1980/81 års riksmöte (SkU 1980/81:11). Genom höjningen blev skatten i förmögenhetsskiktet 400 000 – 600 000 kr., 1,5%, i skiktet mellan 600 000 och 800 000 kr., 2%, i skiktet mellan 800 000 och 1 800 000 kr., 2,5%, och för belopp däröver 3%.

Höjningen gällde fr. o. m. 1984 års taxering men i december 1983 antog riksdagen ett regeringsförslag om en tillfällig ytterligare skärpning av förmögenhetsskatten vid 1984 års taxering (SkU 1983/84:12). Detta beslut innebar en sänkning av skattepliktsgränsen från 400 000 till 300 000 kr. och en höjning av skatten i samtliga skikt med 1 procentenhet. Först vid 1985 års

taxering tillämpas således den i december 1982 beslutade skatteskalan.

Arvs- och gåvoskatt utgår enligt tre klasser, olika utformade beroende på vem som ärver eller får egendom och på arvets eller gåvans storlek. Vid arvsbeskattningen medges i klass I ett skattefritt grundavdrag på 50 000 kr. för efterlevande make och på 25 000 kr. för annan mottagare. I klasserna II och III medges ett motsvarande avdrag om 5 000 kr. Barn eller avkomlingar till barn, som inte fyllt 18 år när skyldighet att betala arvsskatt inträder, har rätt till ytterligare ett avdrag (s. k. minderårighetsavdrag) om 5 000 kr. för varje år som återstår till dess 18-årsgränsen uppnås.

Riksdagsbeslutet i december 1982 innebar också en höjning av arvs- och gåvoskatten fr. o. m. den 1 januari 1983. Höjningen i klass I var 1 till 7 procentenheter och i klass II 2 till 5 procentenheter jämfört med de skatteskalor som togs vid 1980/81 års riksmöte vid vilket tillfälle även de skattefria grundavdragen höjdes till nuvarande belopp. (SkU 1980/81:11)

Som exempel på skattehöjningen år 1982 kan nämnas att skatten för en skattepliktig lott i klass I på 50 000 kr. ökade från 2 500 kr. till 3 000 kr., på 500 000 kr. från 122 500 till 135 000 kr. och på 2 500 000 kr. från 1 133 500 kr. till 1 269 000 kr. Skattesatsen i det högsta skiktet (över 6 000 000 kr.) steg från 65 till 70 %.

I klass II steg skatten på 40 000 kr. från 4 800 kr. till 6 000 kr., på 250 000 kr. från 97 700 kr. till 108 100 kr. och på 600 000 kr. från 311 200 kr. till 335 600 kr. Skattesatsen i det högsta skiktet i klass II (över 1 200 000 kr.) steg från 72 till 75 %.

Riksdagen har under senare år haft att pröva yrkanden om såväl sänkning som höjning av kapitalskatterna.

I samband med behandlingen av 1982 års regeringsförslag om höjning av kapitalskatterna yrkades sålunda av samtliga borgerliga partier att kapitalskatterna skulle lämnas oförändrade. Man motiverade detta yrkande med att skärpningarna i praktiken riktade sig mot familjeföretagen och mot produktivt sparande. I en vpk-motion yrkades betydande skärpningar av såväl förmögenhetsskatten som arvs- och gåvoskatten. Skatteutskottet framhöll med anledning härav att skatteskalorna efter 1970 års omläggning av kapitalbeskattningen fortlöpande anpassats till penningvärdeutvecklingen och att därutöver väsentliga lättnader genomförts beträffande kapital i familjeföretag. Härtill kom – menade utskottet – att ägare av stora förmögenheter fick anses ha möjlighet att ta på sig en del av de ökade bördorna för att stärka samhällsekonomin. Skärpningarna i fråga om mindre förmögenheter och arv var enligt utskottets mening måttliga. I fråga om större kapital ansåg utskottet däremot redan utgående skatter så höga att utrymme saknades för så betydande höjningar som föreslogs av vpk.

Även i samband med prövningen hösten 1983 av propositionen om tillfällig skärpning av förmögenhetsskatten väcktes ett motionsyrkande om återgång till den förmögenhetsskatteskala som gällde vid 1983 års taxering medan vpk yrkade ytterligare höjningar.

Våren 1984 behandlade skatteutskottet återigen motioner om höjningar resp. sänkningar av kapitalskatterna och om förmögenhetsskattens långsiktiga utformning (SkU 1983/84:28). Utskottet framhöll därvid att det i nuvarande ekonomiska läge inte fanns tillräcklig anledning för riksdagen att frånträda sin tidigare av statsfinansiella och fördelningspolitiska hänsyn dikterade ståndpunkt.

Skattefria gåvobelopp

Skattefrihet åtnjuts vid gåvobeskattningen för vissa gåvor med hänsyn till gåvans beskaffenhet och storlek. Bestämmelser härom finns i 39 § lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt (AGL). Bl. a. är gåvor av möbler, husgeråd och annat lösöre för gåvotagarens personliga bruk skattefria om värdet inte överstiger 10 000 kr. per kalenderår. Om värdet överstiger 10 000 kr. är hela gåvan skattepliktig. För andra vanliga gåvor gäller ett fribelopp om 2 000 kr. per givare och år.

Beloppsgränsen för lösöre på 10 000 kronor tillkom år 1974 samtidigt som gåvoskattefriheten för lösöre utsträcktes till att omfatta inte enbart s. k. inre lösöre utan även annat lösöre. Tidigare var gåvor av inre lösöre, avsedda för mottagarens eller hans familjs personliga bruk, skattefria utan någon beloppsgräns. I princip avsågs dock att endast s. k. sedvanliga gåvor skulle vara skattefria.

Grundavdraget på 2 000 kr. infördes år 1970. Även tidigare var gåvor under 2 000 kr. skattefria men beloppet var inte något fribelopp utan gåvor över 2 000 beskattades fullt ut. Beloppet 2 000 kr. har gällt sedan år 1958. Dessförinnan var gränsen 3 000 kr. sammanlagt under fyra år.

Frågan om en höjning av det skattefria grundavdraget på 2 000 kr. har prövats av riksdagen upprepade gånger. Utskottet som avstyrkt motioner i frågan har pekat på gåvoskattens funktion att förhindra kringgående av arvsbeskattningen genom fortlöpande gåvor under skattepliktgränsen. Utskottet har också erinrat om att gåvor från olika givare till gåvomottagare i samma familj inte läggs ihop vid gåvobeskattningen och att en spärr behövs mot kapitalöverföringar till barn. Senast hänvisade utskottet till att en översyn av arvs- och gåvobeskattningen planerades (SkU 1983/84:28).

I direktiven till den numera tillsatta kommittén (Fi 1984:02) för en översyn av lagstiftningen om arvs- och gåvoskatt (dir. 1984:18) sägs bl. a. att översynen bör omfatta de belopp och förutsättningar för gåvoskattefrihet som anges i 39 § AGL. Bl. a. bör beaktas om en höjning av de skattefria beloppen kan frigöra resurser på länsstyrelserna för större och mera komplicerade beskattningsfall.

Vissa värderingsfrågor m. m.

Olika regler för värdering av aktier gäller vid förmögenhetsbeskattningen, arvsbeskattningen och gåvobeskattningen. Börsnoterade aktier skall värderas enligt börskurs vid de tre beskattningsformerna. Med börsnoterade aktier avses aktier som är inregistrerade vid in- eller utländsk fondbörs. Hit hör inte aktier som är noterade på OTC-listan, den s. k. väntelistan eller som är föremål för annan notering. Värdering av andra aktier än börsnoterade skall i princip ske enligt följande.

Vid förmögenhetsbeskattningen skall aktierna i princip värderas efter marknadsvärdet. Fr. o. m. 1983 års taxering gäller dock att alla aktier i rörelsedrivande, icke börsnoterade aktiebolag, skall värderas enligt de regler som gäller för familjeföretag (SkU 1981/82:65). Dessa regler innebär att företagets substansvärde reduceras till 30 % och därefter fördelas på antalet aktier. De nya reglerna utgjorde ett led i vissa åtgärder för att underlätta småföretagens kapitalförsörjning. Reglerna innebär att det numera endast är förvaltningsbolag som värderas till marknadsvärdet. Om marknadsvärde saknas sker värderingen efter en schablonmässig avkastningsberäkning eller till oreducerat substansvärde.

Vid arvs- och gåvobeskattningen skall däremot alla aktier som noteras eller eljest omsätts på kapitalmarknaden tas upp till marknadsvärdet. Endast aktier i fåmansägda bolag, dvs. aktier som inte är föremål för notering eller omsättning på kapitalmarknaden, får värderas till substansvärdet vilket värde för aktier i rörelsedrivande bolag reduceras till 30 %. Vid gåvobeskattningen gäller dock bl. a. den inskränkningen att det reducerade värdet endast får användas om givaren avhänder sig hela sin del i företaget utan förbehåll.

De olika reglerna vid kapitalbeskattningen för värdering av icke börsnoterade aktier innebär bl. a. att OTC-aktier och övriga noterade eller omsatta aktier får värderas till 30 % av substansvärdet vid förmögenhetsbeskattningen, om bolaget är rörelsedrivande, medan samma aktier vid arvs- och gåvobeskattningen skall tas upp till det i allmänhet betydligt högre marknadsvärdet. Vid gåvobeskattningen innebär reglerna bl. a. att successiva gåvor av aktier i fåmansföretag värderas högre än gåva av givarens hela aktieinnehav.

Vid förmögenhetsbeskattningen och arvs- och gåvobeskattningen finns regler om avdrag för s. k. latent skatteskuld som kan belasta vissa tillgångar och aktualiseras under vissa omständigheter. Även reduceringsreglerna för förmögenhet i företag kan sägas innebära att hänsyn tas till att tillgångar av detta slag i allmänhet belastas med en latent skatteskuld. Någon hänsyn till latent skatteskuld tas dock inte vid värdering av börsnoterade aktier och vid arvs- och gåvobeskattningen ej heller för aktier som noteras eller omsätts på kapitalmarknaden.

Frågan om värdering av börsnoterade och icke-börsnoterade aktier vid kapitalbeskattningen har behandlats av utskottet både vid 1983/84 och

innevarande års riksmöten.

Beträffande avdrag för latent skatteskulder på aktier framhöll utskottet i sitt betänkande SkU 1983/84:32:

Tidigare års ställningstaganden till frågan om avdrag för latent skatteskulder innebär att en avdragsrätt i detta hänseende bör begränsas till tillgångar där ett avdrag av detta slag är särskilt betydelsefullt och att skälen för avdrag när det gäller aktier inte ansetts ha tillräcklig tyngd. Kritiken mot nuvarande regler är enligt utskottets uppfattning betydligt överdriven. Frågan om den latent skatteskulden på aktier har en begränsad betydelse, vilket framgår redan av det förhållandet att endast en mindre del av inkomsttagarna över huvud taget betalar förmögenhetsskatt på grund av sitt aktieinnehav. Särskilda avdragsregler i detta hänseende kommer i första hand att gynna personer med hög inkomst och hög förmögenhet och med mycket stora aktieinnehav. Därtill kommer att realisationsvinstreglerna är så utformade att även relativt stora aktieinnehav kan avvecklas utan att någon realisationsvinstskatt över huvud taget blir aktuell. Att under sådana förhållanden generellt medge ett avdrag för latent realisationsvinstskatt bör givetvis inte komma i fråga. Utskottet vill inte bestrida att också de samlade skatterna i vissa fall kan bli höga, men vad som anförs i den sistnämnda motionen är mer ett räkneexempel än en beskrivning av en konkret verklighet. De skattelättnader som i speciella fall möjligen kan anses motiverade för latent skatteskuld på aktier är f.ö. så begränsade att dessa knappast påverkar bilden väsentligt.

I fråga om förmögenhetsbeskattningen av OTC-aktier framhöll utskottet att reglerna härom ansetts utgöra ett nödvändigt led i vissa åtgärder för att underlätta småföretagens kapitalförsörjning. Någon lösning på den komplicerade frågan att förhindra att skattelättnaderna sprids utanför den avsedda företagarkretsen ansåg utskottet sig inte kunna förespråka. Utskottet utgick dock från att frågan skulle tas upp i samband med övriga delar av 1980 års företagsskattekommittés (B 1979:13) utredningsuppdrag och avstyrkte därför en motion i frågan.

Finansministern har i ett frågesvar år 1983 (RDprot 1983/84:40) sagt sig vilja avvakta utvecklingen på OTC-marknaden innan nya överväganden görs i frågan.

Utredningen angående de små och medelstora företagens finansiella situation har i sitt betänkande Kreativ finansiering (SOU 1983:59) föreslagit vissa åtgärder i syfte att förbättra förutsättningarna för småföretagens finansiering, bl. a. åtgärder för att underlätta generationsskiften i företag. Utredningen framhåller att likformiga värderingsregler såvitt möjligt bör gälla för alla kapitalskatter och ifrågasätter därför om de skillnader som föreligger mellan förmögenhetsbeskattningen och arvsbeskattningen beträffande värdering av icke-börsnoterade aktier varit avsedda av lagstiftaren. Skillnaderna har också enligt utredningen lett till oklarheter i tillämpningen. En ändring bör därför göras så att olikheterna försvinner. Utredningen framhåller att de smärre olikheter som gäller mellan gåvobeskattningen och övriga kapitalskatter också är ägnade att skapa osäkerhet hos företagarna

och erinrar om att riksdagen påtalat angelägenheten av likformighet mellan arvs- och gåvobeskattningen. Lättnadsreglerna bör därför även omfatta delgåvor. Enbart den omständigheten att ett företag överläts successivt kan nämligen enligt utredningen inte öppna några nämnvärda skatteflyktsmöjligheter. I dessa frågor har utredningen samrått med företagsskattekommittén. Utredningen föreslår också att den latent skatteskulden skall beaktas vid arvs- och gåvobeskattningen på så sätt att från värdet av aktier får avräknas en skuld motsvarande 20 % av aktiernas värdestegring. Utredningens förslag har remissbehandlats.

Enligt direktiven till arvs- och gåvoskattekommittén kan värderingsreglerna i vissa delar behöva ses över. Förändringar på realisationsvinstbeskattningens område som inneburit en övergång till evig vinstbeskattning har lett till att krav framförts om att hänsyn skall tas till latent skatteskuld, bl. a. vid värdering av börsaktier. Denna fråga bör enligt direktiven därför övervägas i utredningsarbetet.

Även eventuella följdändringar i förmögenhetsskattelagstiftningen bör uppmärksammas i kommitténs arbete. Däremot skall frågor rörande beskattningen av företagsförmögenhet även i fortsättningen utredas av företagsskattekommittén. Ett nära samråd mellan de båda utredningarna förutsätts dock äga rum.

Övriga frågor

Skattskyldig eller den som omhänderhar dödsbos egendom är enligt 26 § AGL skyldig att tillhandahålla den utredning som "prövas erforderlig för bedömning av egendoms värde". Bl. a. skall man lämna taxeringsbevis för fastighet och intyg från bank, mäklare eller annan sakkunnig för värdering av aktier, obligationer och liknande värdehandlingar, eller i vissa fall bevis från länsstyrelse om sådan värdering. Det ingår i arvs- och gåvoskattekommitténs uppdrag att göra en teknisk översyn av hela arvs- och gåvoskattelagstiftningen.

Genom ett beslut år 1982 har högsta domstolen slagit fast att gåvoskatt skall tas ut även om en gåva visar sig vara ogiltig enligt allmänna förmögenhetsrättsliga regler eller grundsatser. Gåvoskatt har således utgått trots att gåvan förklarats ogiltig och återgått. Dessa beskattningseffekter har särskilt uppmärksamrats i direktiven till arvs- och gåvoskattekommittén. Finansministern säger sig ha blivit övertygad om att det bör införas en möjlighet att få förhandsbesked beträffande gåvoskatt, bl. a. i värderingsfrågor.

Utskottet

Kapitalbeskattningen

Riksdagen höjde genom beslut i december 1982 förmögenhetsskatten med 0,5 procentenheter i samtliga skikt. Højningen gällde fr.o.m. 1984 års taxering men har på grund av att riksdagen hösten 1983 beslutade en ytterligare tillfällig højning för 1984 års taxering börjat tillämpas först vid 1985 års taxering.

I partimotionerna 1143 från c och 2754 från m yrkar motionärerna en återgång till den skatteskala för förmögenhetsskatten som gällde före 1984 års taxering. I centerpartiets partimotion anføres bl.a. att det inte kan bestridas att skärpningen av förmögenhetsskatten påverkat företagens produktiva sparande och investeringsvilja negativt. Moderaterna påpekar att Sverige i dag har den högsta förmögenhetsbeskattningen bland OECD-länderna, att förmögenhetsskatten utgör ett speciellt problem för personer med förmögenhet som ger låg eller ingen direkt avkastning, t. ex. egnahemsägare eller ägare av mindre företag och att olika typer av förmögenhet ger olika skatteutfall. Enligt moderaterna bör det långsiktiga målet vara ett stort fribelopp som från beskattning undantar alla mindre förmögenheter och en proportionell skatt. Erik Olsson (m) begär i motion 828 en betydande sänkning av förmögenhets- och arvsskatterna med hänvisning till att förmögenheterna i regel utgörs av arbetande kapital och att skatterna utgör ett stort problem som kan innebära nedläggning eller försäljning av företag.

Vpk däremot anser att förmögenhetsskatten är alltför låg och begär i motion 1642 en højning av skatteuttaget med mellan 0,5 och 3 procentenheter. Yrkandet innebär en fördubbling av förmögenhetsskatten i de båda högsta skikten. Vpk vill dessutom ha en engångsskatt på förmögenheter vid 1986 års taxering på mellan 2 och 12 %.

Arvs- och gåvobeskattningen skärptes – liksom förmögenhetsbeskattningen – hösten 1982. De nya skatteskalorna för arvs- och gåvoskatt trädde i kraft den 1 januari 1983.

I partimotion 1143 från c liksom i partimotion 2754 från m yrkas en återgång till de skatteskalor som gällde före den 1 januari 1983. M vill dessutom att arvs- och gåvoskatterna på sikt minskas så att den högsta skattesatsen i klass I utgör 50 % och övriga skikt och skatteklasser justeras i motsvarande mån. De skattefria bottenbeloppen i klass I bör enligt m ökas till 10 basbelopp för efterlevande make och till 2 basbelopp för annan. Erik Olsson (m) begär i sin motion 828 en väsentlig sänkning av arvsskatten främst för att underlätta generationsskiften.

Vpk däremot anser att arvs- och gåvoskatten är alltför liberal och de begär därför i sin partimotion 2388 att skatten höjs så att högsta skattesatsen i klass I blir 80 % i stället för nuvarande 70 % och i klass II 85 % i stället för nuvarande 75 %.

Frågor om sänkning resp. skärpning av kapitalskatterna har prövats av riksdagen vid flera tillfällen under senare år. Även om kapitalbeskattningen svarar för ett ganska litet bidrag till det allmännas inkomster fyller den enligt utskottets mening en viktig funktion som ett medel att tillgodose fördelningspolitiska önskemål. De under senare år snabbt stigande förmögenheterna har motiverat en skärpt beskattning. Ett kapitalskatteuttag på en alltför hög nivå kan dock verka hämmande på sparande och investeringar. Kapitalskatternas höjd liksom värderingen av olika tillgångar vid beskattningen är en avvägningsfråga. Utskottet anser inte att riksdagen har anledning frånträda den ståndpunkt i frågan som riksdagen intog år 1982 och avstyrker därför samtliga i detta avsnitt behandlade motioner i vad de rör frågor om kapitalskatternas höjd.

Skattefria gåvobelopp

Gåvor av inre och yttre lösören är skattefria om värdet ej överstiger 10 000 kr. För andra gåvor medges ett skattefritt grundavdrag på 2 000 kr.

I partimotion 1143 begär c att det skattefria grundavdraget höjs till 5 000 kr. I motion 1122 av Erik Olsson och Per-Richard Molén (båda m) yrkar motionärerna en höjning av avdraget till minst 10 000 kr., medan Sven Munke (m) i motion 1622 vill att grundavdraget räknas upp med hänsyn till penningvärdeförsämringen. M yrkar i sin partimotion 2754 att gåvor upp till ett halvt basbelopp skall vara skattefria oavsett gåvans beskaffenhet. Samtliga motionärer framhåller att det skattefria gåvobeloppet på 2 000 kr. har varit oförändrat sedan lång tid tillbaka och att det därför finns anledning att räkna upp det. Sven Munke påpekar också att avdragsrätten för periodiska understöd slopats vid inkomstbeskattningen och att det inte minst av denna anledning finns skäl att justera beloppet.

Som framgått av den tidigare redogörelsen ingår det i arvs- och gåvoskattekommitténs uppdrag att överväga en höjning av de skattefria gåvobeloppen, bl. a. därför att en sådan åtgärd skulle kunna frigöra resurser på länsstyrelserna för mera angelägna granskningsuppgifter. Detta är enligt utskottets uppfattning en väsentlig sida av saken. Samtidigt bör beloppsgränserna med hänsyn till gåvoskattens funktion som komplement till arvsskatten vara så avpassade att en arvsbeskattning inte undviks genom skattefria gåvor under livstiden. Utskottet är inte berett att nu tillstyrka någon uppräknings av skattepliktgränserna utan anser att man bör avvakta de överväganden i frågan som kommer att redovisas av arvs- och gåvoskattekommittén. Utskottet avstyrker därför motionerna, såvitt nu är i fråga.

Vissa värderingsfrågor

Som framgår av den tidigare redogörelsen tas vid kapitalbeskattningen inte någon hänsyn till latent skatteskuld på börsaktier.

I m:s partimotion 2754 och i motion 1233 av Sten Svensson m. fl. (m) yrkas att OTC-aktier vid arvsbeskattningen – i den senare motionen avses också gåvobeskattningen – skall värderas på samma sätt som vid förmögenhetsbeskattningen dvs. i regel tas upp till ett reducerat substansvärde i stället för till noterad kurs. Motionärerna anser att nuvarande regler lätt kan framtvinga icke önskvärda ägarbyten vid ett arvfall. Liknande synpunkter framförs i motion 2283 av Göte Jonsson (m) som också vill att alla aktier, som är föremål för omsättning, vid arvs- och gåvobeskattningen skall värderas som vid förmögenhetsbeskattningen. Han vill även att reglerna för successiva gåvor skall ändras och att en översyn sker i syfte att underlätta generationsskiften i företag och utlösen av delägare. I motion 787 begär förste vice talmannen Ingegerd Troedsson att aktier (även börsaktier) skall värderas väsentligt lägre vid arv och gåva. Lennart Pettersson (s) däremot vill i sin motion 2378 att förmögenhetsskatten på OTC-aktier skall skärpas i första hand för andra än huvudaktieägarna. Vpk begär i sin partimotion 2388 en översyn av gällande regler i syfte att förhindra förmögenhetsöverföringar i skatteundandragande syfte.

Ingegerd Troedsson (m) yrkar även i sin motion 787 att börsaktier vid förmögenhetsbeskattningen skall tas upp till endast ca 60–65 % av börsvärdet. M yrkar i sin partimotion 2754 att börsaktier skall tas upp till 65 % av börsvärdet både vid förmögenhets- och arvsbeskattningen. I moderaternas partimotion yrkas dessutom att värderingen vid arv skall göras först då en avyttring faktiskt är möjlig.

Utskottet anser det för sin del olyckligt om de olikheter som gäller i fråga om värdering av aktier vid kapitalbeskattningen skapar oklarheter för de skattskyldiga.

En allmän strävan bör vara att göra beskattningsreglerna enkla och överskådliga för såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna. Samtidigt måste de vara så utformade att de försvårar transaktioner i skatteundandragande syfte.

Vad beträffar aktier i icke börsnoterade företag har sådana lindringar, framför allt i förmögenhetshänseende, genomförts successivt sedan början på 1970-talet, att betydande värden numera inte torde bli föremål för någon beskattning. Utskottet vill betona att lindringarna i första hand är avsedda för huvudaktieägare i familjeföretag. Frågan om värdering av företagsförmögenhet vid kapitalbeskattningen är föremål för fortsatta överväganden inom företagsskattekommittén och regeringskansliet. Utskottet är därför inte berett att nu tillstyrka någon ändring av reglerna.

När det gäller börsnoterade aktier finns det enligt utskottets mening skäl att överväga en viss lindring vid värderingen med hänsyn till att en beskattning också sker vid försäljning av aktier. Möjligen måste en sådan åtgärd kombineras med uppstramningar av realisationsvinstbeskattningen. Dessa frågor ingår i arvs- och gåvoskattekommitténs och kapitalvinstkommitténs utredningsuppdrag och utskottet anser att resultatet av utredningsar-

betet bör avvaktas innan ställning tas till hithörande frågor.

Med anledning av vpk:s motion vill utskottet erinra om att frågan om införandet av en skatteflyktsklausul på arvs- och gåvoskatteområdet också ingår i arvs- och gåvoskattekommitténs uppdrag.

Med det sagda avstyrker utskottet samtliga i detta avsnitt behandlade motionsyrkanden.

Övriga frågor

I motion 297 av Rune Torwald och Martin Olsson (båda c) begärs en utredning i syfte att slopa kravet på taxeringsbevis och värderingsintyg för värdepapper inom arvs- och gåvobeskattningen. Motionärerna anser att reglerna är förlegade och leder till onödigt arbete och onödiga kostnader för de skattskyldiga.

Utskottet kan instämma i motionärernas uppfattning att onödiga regler bör utmönstras ur lagstiftningen. Den informationsteknologiska utveckling som pågår torde också komma att innebära att myndigheterna i allt större utsträckning snabbt och systematiskt får tillgång till erforderlig information i dessa frågor. Det ingår i arvs- och gåvoskattekommitténs uppdrag att modernisera lagstiftningen, och utskottet förutsätter att man därvid även överväger om kravet på taxeringsbevis och värderingsintyg är motiverat. Någon åtgärd med anledning av motionen anser utskottet inte påkallad och utskottet avstyrker därför bifall till den.

Knut Wachtmeister (m) begär i motion 1237 att arvs- och gåvoskattekommittén genom tilläggsdirektiv skall få i uppdrag att redan innevarande år lämna förslag om möjlighet att erhålla förhandsbesked i frågor gällande gåvoskatt. Motionären anser en sådan åtgärd angelägen från rättssäkerhetssynpunkt och att den inte bör fördröjas i avvaktan på att kommittén avslutar sitt arbete vilket kan beräknas ske tidigast under 1986.

Utskottet instämmer i uppfattningen att ett institut för förhandsbesked bör införas för att i görligaste mån bl. a. undvika att beskattningen får sådana effekter att gåvoskatt utgår trots att gåva ej föreligger. Det är enligt utskottets mening angeläget att frågan om förhandsbesked får en snar lösning. Om det är lämpligt att behandla den med förtur, skild från utredningsuppdraget i övrigt, bör dock ankomma på arvs- och gåvoskattekommittén att bedöma. Någon särskild åtgärd med anledning av motionen anser utskottet inte påkallad, varför utskottet avstyrker bifall till den i den mån den inte kan anses tillgodosedd med vad utskottet anför.

I motion 1587 av Anders Andersson och Sten Sture Paterson (båda m) framhåller motionärerna att avdrag för andel i statsskulden bör medges vid förmögenhetsbeskattningen. Alla svenska medborgare har enligt motionärerna en latent skuld som de är ansvariga för och kan åläggas att amortera. Det är enligt deras uppfattning därför rimligt att medge avdrag för denna andel i statsskulden.

Enligt lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt utgör skattepliktig förmögenhet kapitalvärdet av den skattskyldiges tillgångar, i den mån värdet härav överstiger kapitalvärdet av hans skulder. Detta innebär att avdrag får ske för alla skulder vid beskattningsårets utgång för vilka rättsligt bindande betalningsansvar föreligger. Medborgarnas andel i landets samlade stats-skuld – hur än denna andel beräknas – är enligt utskottet inte av den karaktären att avdrag härför bör medges vid förmögenhetsbeskattningen. Utskottet avstyrker följaktligen motionen.

Utskottet hemställer

1. beträffande *omedelbara ändringar i skatteskalan för förmögenhets-skatt*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:828 i denna del, 1984/85:1143 yrkande 6 i denna del, 1984/85:1642 och 1984/85:2754 yrkande 9,
2. beträffande *omedelbara ändringar i skatteskalorna för arvs- och gåvoskatt*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:828 i denna del, 1984/85:1143 yrkande 6 i denna del, 1984/85:2388 yrkande 1 och 1984/85:2754 yrkande 13 i denna del,
3. beträffande *övriga frågor rörande skattesatser och grundavdragen vid arvsbeskattningen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2754 yrkande 13 i denna del,
4. beträffande *fribeloppet vid gåva*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1143 yrkande 7, 1984/85:1222, 1984/85:1622 och 1984/85:2754 yrkande 13 i denna del,
5. beträffande *vissa värderingsfrågor m. m.*
 - a) att riksdagen avslår motionerna 1984/85:787 yrkande 6, 1984/85:1233, 1984/85:2283 yrkandena 1, 2 och 3, 1984/85:2378 samt 1984/85:2754 yrkande 10 och yrkande 13 i denna del,
 - b) att riksdagen avslår motion 1984/85:2388 yrkande 2,
6. beträffande *taxeringsbevis och värderingsintyg*
att riksdagen avslår motion 1984/85:297,
7. beträffande *förhandsbesked vid gåvobeskattningen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1237,
8. beträffande *avdrag för andel i statsskuld*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1587.

Stockholm den 12 mars 1985

På skatteutskottets vägnar

RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c)*, Bo Forslund (s)*, Egon Jacobsson (s)*, Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp)*, Anita Johansson (s)*, Ewy Möller (m), Bruno Poromaa (s) och Erkki Tammenoksa (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

Omedelbara ändringar i skatteskalorna (mom. 1 och 2)

1. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m) och Ewy Möller (m) anser:

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Frågor om" och slutar med "kapitalskatternas höjd" bort ha följande lydelse:

De skatteskalor för förmögenhetsskatten och för arvs- och gåvoskatten som gällde fram till den 1 januari 1983 härstammade från ett av den dåvarande socialdemokratiska regeringen år 1970 framlagt förslag. Reformen innebar en omfördelning så att skatten sänktes för små och medelstora förmögenheter och arv och höjdes för de större. De nya reglerna grundade sig på en omfattande översyn av kapitalbeskattningen. Av det omfattande material som presenterades av utredningen framgick enligt vad bevillningsutskottet anförde vid sin prövning av frågan att möjligheterna till skattechöjningar på detta område var begränsade. Utskottet anslöt sig till regeringens förslag men framhöll samtidigt att de farhågor som vid remissbehandlingen uttalats i fråga om den inverkan skatteskärpningar kunde få på näringslivets funktionsduglighet och på hela vårt lands ekonomi manade till en viss försiktighet. De lättnader som därefter genomförts har endast avsett att anpassa skatteuttaget till inträffade ändringar i penningvärdet. Så anpassades år 1980 skatteskalorna till de väntade taxeringsvärdehöjningarna vid 1981 års fastighetstaxering.

Riksdagens beslut hösten 1982 om höjda kapitalskatter innebar betydande skärpningar vilket särskilt hårt drabbat ägare till och anställda i mindre och medelstora företag. För dessa innebar förmögenhets- samt arvs- och gåvoskatterna redan före den 1 januari 1983 allvarliga problem.

Den ytterligare, mycket kraftiga skärpningen av förmögenhetsskatten vid 1984 års taxering fick i flera fall en rent konfiskatorisk effekt. Beslutet fattades dessutom i mitten av december 1983, dvs. när beskattningsåret nästan var till ända. Skatteskärpningen fick därmed en retroaktiv karaktär.

Det torde inte kunna bestridas att kapitalskatterna i sin nuvarande utformning påverkar företagens produktiva sparande och investeringsvilja negativt.

De farhågor som tidigare uttalats, bl. a. av bevillningsutskottet, för en alltför hög beskattnings skadeverkningar på vår ekonomi har enligt skatteutskottets mening besannats av utvecklingen. Det kan inte anses rimligt att nu ta ut högre kapitalskatter än som gällde före 1982 års skattesärpningar.

Med det anförda tillstyrker utskottet yrkandena i motionerna 1143 och 2754 om en återgång till de skatteskalor för förmögenhets- samt arvs- och gåvoskatterna som gällde före den 1 januari 1983. Därmed får även motion 828 anses vara tillgodosedd.

Av vad utskottet anfört framgår att utskottet inte kan biträda vpk:s yrkanden om skärpning av kapitalskatterna. Utskottet avstyrker följaktligen dessa yrkanden i motionerna 1642 och 2388.

dels att utskottet i mom. 1 och 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1143 yrkande 6 och 1984/85:2754 yrkande 9 samt med anledning av motionerna 1984/85:828 och 1984/85:2754 yrkande 13 i denna del samt med avslag på motionerna 1984/85:1642 och 1984/85:2388 yrkande 1 antar följande

a) Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Härigenom föreskrivs att 11 § 1 mom. lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, dödsbo, utländskt bolag samt i 10 a § tredje stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt angiven familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten inte överstiger 600 000 kronor: en *och en halv* procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 400 000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger 600 000 men inte 800 000 kr.: 3 000 kr. för 600 000 kr. och 2 % av återstoden; 800 000 men inte 1 800 000 kr.: 7 000 kr. för 800 000 kr. och 2,5 % av återstoden; 1 800 000 kr.: 32 000 kr. för 1 800 000 kr. och 3 % av återstoden.

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, dödsbo, utländskt bolag samt i 10 a § tredje stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt angiven familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten inte överstiger 600 000 kronor: en procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 400 000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger 600 000 men inte 800 000 kr.: 2 000 kr. för 600 000 kr. och 1,5 % av återstoden 800 000 men inte 1 800 000 kr.: 5 000 kr. för 800 000 kr. och 2 % av återstoden 1 800 000 kr.: 25 000 kr. för 1 800 000 kr. och 2,5 % av återstoden.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas första gången vid 1986 års taxering.

b) Förslag till.

Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom föreskrivs att 28 § lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt skall ha nedan angivna lydelse.

28 §

Till klass I – – – – hela krontal.

Skatten beräknas enligt följande skalor.

*Nuvarande lydelse**Klass I*

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.			
– 50 000	6 % inom skiktet;			
50 000– 100 000	3 000+12 %	”	”	;
100 000– 150 000	9 000+18 %	”	”	;
150 000– 200 000	18 000+24 %	”	”	;
200 000– 300 000	30 000+30 %	”	”	;
300 000– 450 000	60 000+36 %	”	”	;
450 000– 600 000	114 000+42 %	”	”	;
600 000– 800 000	177 000+48 %	”	”	;
800 000– 1 200 000	273 000+54 %	”	”	;
1 200 000– 2 500 000	489 000+60 %	”	”	;
2 500 000– 6 000 000	1 269 000+65 %	”	”	;
6 000 000–	3 544 000+70 %	”	”	;

Klass II

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.			
– 20 000	10 % inom skiktet;			
20 000– 40 000	2 000+20 %	”	”	;
40 000– 60 000	6 000+28 %	”	”	;
60 000– 90 000	11 600+36 %	”	”	;
90 000– 120 000	22 400+44 %	”	”	;
120 000– 150 000	35 600+50 %	”	”	;
150 000– 200 000	50 600+55 %	”	”	;
200 000– 250 000	78 100+60 %	”	”	;
250 000– 600 000	108 100+65 %	”	”	;
600 000– 1 200 000	335 600+70 %	”	”	;
1 200 000–	755 600+75 %	”	”	;

Klass III

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.			
– 20 000	8 % inom skiktet;			
20 000– 40 000	1 600+16 %	”	”	;
40 000– 60 000	4 800+24 %	”	”	;
60 000–	9 600+30 %	”	”	;

Föreslagen lydelse

Klass I

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.			
– 50 000	5 % inom skiktet;			
50 000– 100 000	2 500+10 %	”	”	;
100 000– 150 000	7 500+15 %	”	”	;
150 000– 200 000	15 000+22 %	”	”	;
200 000– 300 000	26 000+28 %	”	”	;
300 000– 450 000	54 000+33 %	”	”	;
450 000– 600 000	103 500+38 %	”	”	;
600 000– 800 000	160 500+44 %	”	”	;
800 000– 1 200 000	248 500+49 %	”	”	;
1 200 000– 2 500 000	444 500+53 %	”	”	;
2 500 000– 6 000 000	1 133 500+58 %	”	”	;
6 000 000–	3 163 500+65 %	”	”	;

Klass II

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.			
– 20 000	8 % inom skiktet;			
20 000– 40 000	1 600+16 %	”	”	;
40 000– 60 000	4 800+24 %	”	”	;
60 000– 90 000	9 600+32 %	”	”	;
90 000– 120 000	19 200+40 %	”	”	;
120 000– 150 000	31 200+45 %	”	”	;
150 000– 200 000	44 700+50 %	”	”	;
200 000– 250 000	69 700+56 %	”	”	;
250 000– 600 000	97 700+61 %	”	”	;
600 000– 1 200 000	311 200+67 %	”	”	;
1 200 000–	713 200+72 %	”	”	;

Klass III

Skattepliktig lott, kr.	Arvsskatt, kr.			
– 20 000	8 % inom skiktet;			
20 000– 40 000	1 600+16 %	”	”	;
40 000– 60 000	4 800+24 %	”	”	;
60 000–	9 600+30 %	”	”	;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986. Äldre bestämmelser gäller fortfarande om skattskyldighet inträtt dessförinnan.

Övriga frågor rörande skattesatser och grundavdragen vid arvsbeskattningen (mom. 3)

2. Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser:

dels att utskottet omedelbart före avsnittet "Skattefria gåvobelopp" på s. 10 bort tillägga följande:

De internationellt sett höga kapitalskatterna inverkar dock menligt på det produktiva sparandet och investeringsbenägenheten och leder bl. a. till sparande i improduktiva tillgångar. Härtill kommer att de nominella värdena på vissa tillgångar ökat betydligt till följd av inflationen, utan någon motsvarande ökning i avkastningen.

Enligt utskottets mening måste därför kapitalskatterna på sikt sänkas ytterligare. Målet bör vara att mindre förmögenheter och arv till närstående undantas från beskattning och att progressiviteten i skalorna för arvs- och gåvoskatt minskas så att den högsta skattesatsen i klass I uppgår till maximalt 50 %.

De vid arvsbeskattningen medgivna grundavdragen för efterlevande make och barn bör höjas betydligt och samtidigt anknytas till basbeloppet. För efterlevande make bör ett grundavdrag motsvarande 20 basbelopp medges och för barn 2 basbelopp. Dessa ändringar bör göras i två etapper – den 1 januari 1986 respektive den 1 januari 1987.

dels att utskottet i mom. 3 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2754 yrkande 13 i denna del hos regeringen begär förslag om ändrad arvs- och gåvobeskattning i enlighet med vad i motionen anförts.

Fribeloppet vid gåva (mom. 4)

3. Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser:

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som på s. 10 i stycke 4 börjar med "Detta är" och slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Reglerna har nu kvarstått oförändrade så lång tid att det enligt utskottets uppfattning framstår som angeläget med en snar uppräknings i avvaktan på kommitténs vidare överväganden. Som anförts i motion 2754 bör reglerna för gåvor av personligt lösöre och gåvor av kontanter, värdepapper och liknande också samordnas och utformas såsom ett gemensamt grundavdrag. Med utgångspunkt häri och med hänsyn till önskemålet att undvika en onödig beskattning av små gåvor är det i motion 2754 föreslagna avdragsbeloppet ett halvt basbelopp väl avvägt. Beloppet motsvarar för närvarande 10 900 kr.

Utskottet tillstyrker således kravet i motion 2754 på ett förslag från regeringen om nya regler i angivna hänscenden fr. o. m. den 1 januari 1986.

Med vad utskottet anfört får också övriga motionsyrkanden i frågan anses vara tillgodosedda.

dels att utskottet i mom. 4 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2754 yrkande 13 i denna del och med anledning av motionerna 1984/85:1143 yrkande 7, 1984/85:1222 och 1984/85:1622 begär förslag från regeringen om ändrad utformning av reglerna om skattefrihet för gåvor i enlighet med vad som anförs här ovan.

4. Stig Josefson (c), Ingemar Hallenius (c) och Kjell Johansson (fp) anser:

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 10 med "Detta är" och som slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Det skattefria 2000-kronorsbeloppet för penninggåvor m. m. har — frånsett vissa ändringar av utformningen av reglerna — varit oförändrat sedan år 1958. Beloppet är enligt utskottets uppfattning så lågt att det framstår som angeläget med en måttlig uppräknings i avvaktan på resultatet av kommitténs arbete. Den i motion 1143 föreslagna uppräknings till 5 000 kr. är enligt utskottets uppfattning väl avvägd.

Utskottet tillstyrker således motion 1143 och avstyrker övriga motioner i frågan till den del de inte därmed är tillgodosedda.

dels att utskottet i mom. 4 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1143 yrkande 7 och med anledning av motionerna 1984/85:1222, 1984/85:1622 och 1984/85:2754 yrkande 13 i denna del antar följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Härigenom föreskrivs att 39 § lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt skall ha nedan angivna lydelse:

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

39 §

Skattefritt åtnjutes — — — — — därefter införts

d) för annan än under a), b) och c) omförmäld fullbordad gåva, i den man värdet av gåvan eller, om gåvotagaren under samma kalenderår av samme givare erhåller flera sådana gåvor som här avses, det sammanlagda värdet av dessa gåvor icke överstiger 2 000 kronor.

d) för annan än under a), b) och c) omförmäld fullbordad gåva, i den man värdet av gavan eller, om gåvotagaren under samma kalenderår av samme givare erhåller flera sådana gåvor som här avses, det sammanlagda värdet av dessa gåvor icke överstiger 5 000 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986. Äldre bestämmelser gäller fortfarande om skattskyldighet inträtt dessförrinnan.

Vissa värderingsfrågor (mom. 5 a)

5.. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp) och Ewy Möller (m) anser:

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 11 med "En allmän" och slutar på s. 12 med "behandlade motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Det är enligt utskottets mening angeläget att reglerna för värdering av aktier görs så likformiga som möjligt inom kapitalbeskattningen så att de blir enkla och överskådliga för såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna. Samtidigt måste de vara så utformade att de försvårar transaktioner i skatteundandragande syfte.

Efter förslag i 1977 års småföretagarproposition ändrades reglerna vid arvs- och gåvobeskattningen så att lättnadsregeln för företagsförmögenhet skulle tillämpas på samma sätt och i samma omfattning vid arvs- och gåvobeskattningen som enligt då gällande regler för förmögenhetsbeskattningen. Motivet härför var bl. a. att underlätta generationsväxlingar i mindre och medelstora företag. Härefter har reglerna fr. o. m. 1983 års taxering utvidgats i vad avser förmögenhetsskatten, bl. a. för att förenkla reglerna vid värdering av aktier som noteras eller omsätts på kapitalmarkanden utanför fondbörsen. Det huvudsakliga syftet var att underlätta kapitalförsörjningen för mindre och medelstora företag. Enligt utskottets mening är det angeläget att motsvarande lättnader också införs i lagen om arvs- och gåvoskatt. De regler som nu gäller för denna beskattning innebär att generationsskiften och utlösen av delägare i de mindre och medelstora företagen ofta omöjliggörs. Inte minst försvåras generationsskiften genom den inskränkning i lättnadsregeln som gäller för successiva gåvor. Något godtagbart skäl till denna inskränkning finns enligt utskottets uppfattning inte varför regeln bör slopas.

Någon hänsyn till latent realisationsvinstskatt tas ej vid värdering av aktier. Detta innebär att sparandet i aktier missgynnas i förhållande till annat sparande. För börsnoterade aktier anser utskottet det skäligt att – som föreslås i några motioner – hänsyn tas till den latent skatteskulden genom en reducering av värdet.

Ett särskilt problem som uppmärksammas i motion 2754 är att värderingen av aktier vid arvsbeskattningen avser tidpunkten för dödsfallet och inte då det i praktiken är möjligt för dödsboet att avyttra aktierna. Vid fallande aktiekurser kan detta – sammantaget med realisationsvinstbeskattningen och den höga arvsskatten – leda till orimliga effekter. Det är enligt utskottets mening nödvändigt att skapa möjligheter till en alternativ värdering.

Vad utskottet anfört i dessa frågor bör ges regeringen till känna så att förslag till ändrad lagstiftning kan läggas fram utan onödigt dröjsmål.

dels att utskottet i mom. 5 a bort hemställa

- a. att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:787 yrkande 6, 1984/85:1233, 1984/85:2283 yrkandena 1, 2 och 3, 1984/85:2754 yrkande 10 och yrkande 13 i denna del samt med avslag på motion 1984/85:2378 begär skyndsamt förslag från regeringen om ändrade värderingsregler för aktier.

Taxeringsbevis och värderingsintyg (mom. 6)

6. Stig Josefson (c), Ingemar Hallenius (c) och Kjell Johansson (fp) anser:

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "till den" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att onödiga regler bör utmönstras ur lagstiftningen och att de skattskyldiga inte skall åläggas kostnader och besvär för att inhämta uppgifter som bör finnas tillgängliga hos myndigheterna. Den informationsteknologiska utveckling som skett innebär också att myndigheterna har möjlighet att snabbt få tillgång till erforderlig information i dessa frågor.

Den obligatoriska skyldigheten att lämna taxeringsbevis och värderingsintyg bör därför utmönstras ur 26 § lagen om arvsskatt och gåvoskatt.

Enligt utskottets mening finns det ingen anledning att i denna fråga avvakta arvs- och gåvoskattekommitténs arbete utan förslag om ändring bör läggas fram utan onödigt dröjsmål.

dels att utskottet i mom. 6 bort hemställa

- att riksdagen med bifall till motion 1984/85:297 begär förslag från regeringen om slopande av kravet på taxeringsbevis och värderingsintyg vid arvs- och gåvobeskattningen.

Särskilt yttrande

Omedelbara ändringar i skatteskalorna (mom. 1 och 2)

Kjell Johansson (fp) anför:

Jag är inte av annan mening än den som kommer till uttryck i reservation 1. Av statsfinansiella skäl har jag emellertid ansett mig böra avstå från att i nuläget ställa något yrkande i fråga om kapitalskatteskalornas utformning. Jag förutsätter emellertid att regeringen så snart förutsättningar finns föreslår justeringar i skalorna i syfte att positivt påverka företagens produktiva sparande och investeringsvilja.

